
Links: [kredietobservatorium](#)

Executive summary

Aan het einde van het derde kwartaal van 2023 bleef de kredietverlening door de ingezeten banken aan de niet-financiële ondernemingen in België vertragen. Het groeipercentage op jaarbasis van de kredietverstrekking bedroeg eind september 3,2 %, tegen 4,1 % in juni. Deze ontwikkeling vloeit hoofdzakelijk voort uit een vertraging van de kredietverlening op korte termijn. Het groeitempo van de kredieten op korte termijn (minder dan een jaar) beliep eind september 1,3 % (tegen 5,3 % tijdens het voorgaande kwartaal), terwijl dat van de kredieten op middellange termijn (tussen één en vijf jaar) 1,5 % bedroeg (tegen 2,2 % eind juni). Het groeitempo van de langlopende kredieten (meer dan vijf jaar), ten slotte, beliep 4,3 %, tegen 4,0 % in het voorgaande kwartaal. Tijdens het derde kwartaal van 2023 was de nettokredietverlening positief, met kredietstromen van € 1,1 miljard tussen juli en september, rekening houdend met de seizoenseffecten.

De rentetarieven op nieuwe bankkredieten gingen voor alle categorieën omhoog. In het derde kwartaal van 2023 stegen de tarieven op nieuwe kredieten aan ondernemingen opnieuw, vooral op korte termijn. Zo steeg de gemiddelde rente op kredieten met een looptijd van meer dan vijf jaar met 22 basispunten, tot 4,21 %. De rente op kortlopende kredieten van minder dan € 1 miljoen, die gewoonlijk dezelfde tendens volgt als de geldmarktrente, bedroeg 5,49 % (+42 basispunten ten opzichte van het voorgaande kwartaal), terwijl de rente op kortlopende kredieten van meer dan € 1 miljoen met 35 basispunten opliep tot 5,38 %. De rente op kredieten met een middellange looptijd (tussen één en vijf jaar), ten slotte, steeg met 24 basispunten, tot 4,91 %.

Volgens de gegevens die de vier ondervraagde Belgische grootbanken verstrekten in het kader van de enquête naar de bancaire kredietverlening van het Eurosysteem, bleven de criteria voor kredietverlening aan ondernemingen in het derde kwartaal van 2023 onveranderd, zowel voor de grote ondernemingen als voor de kmo's. Noch de risicoperceptie noch de risicotolerantie van de banken hadden nog enige invloed. Bovendien maakten de banken gewag van een daling van de vraag naar kredieten in vergelijking met het tweede kwartaal van het jaar, die toe te schrijven is aan de stijging van de rentetarieven. Voor het vierde kwartaal van 2023 gaan de Belgische banken ervan uit dat ze hun kredietverleningscriteria zullen handhaven en verwachten ze een stabiele vraag naar leningen vanwege de ondernemingen. De niet-financiële ondernemingen, van hun kant, schatten de kredietvoorwaarden over het algemeen slechter in dan tijdens het voorgaande kwartaal.

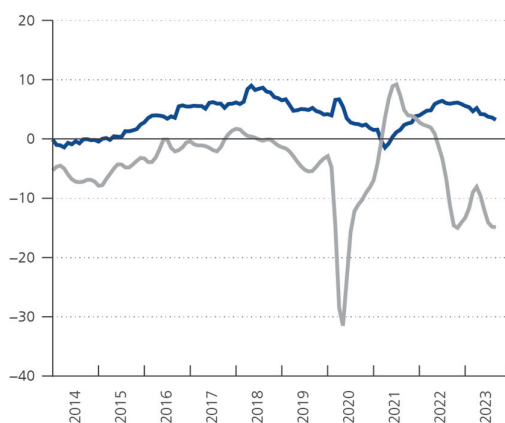
In het eurogebied vertraagde de kredietverlening aan ondernemingen tijdens het derde kwartaal van 2023 sterk. Het groeipercentage bedroeg gemiddeld 0,2 % in september, tegen 2,4 % in juni. In de meeste lidstaten werden positieve veranderingspercentages opgetekend, behalve met name in Italië, Spanje, Ierland en Portugal. De banken van de landen van het Eurosysteem wezen tijdens die periode overigens gemiddeld op een verscherping van hun voorwaarden voor bedrijfskredieten en op een daling van de vraag naar krediet, vooral onder impuls van het rentepeil en van de lagere financieringsbehoeften voor investeringen. De banken van het eurogebied verwachten voor het laatste kwartaal van 2023 een nieuwe verstrakking van hun kredietverleningscriteria, in combinatie met een daling van de kredietvraag.

VERLOOP VAN DE KREDIETVERLENING AAN ONDERNEMINGEN IN HET DERDE KWARTAAL VAN 2023

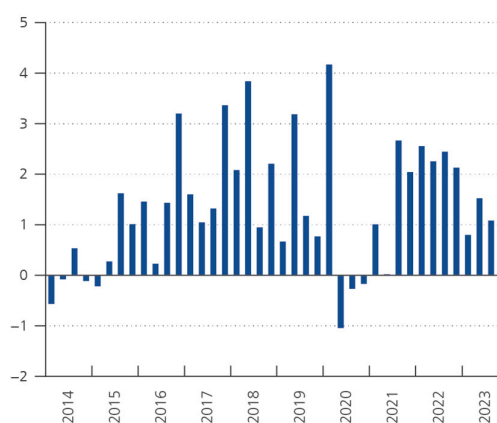
1. Kredietvolume

Aan het einde van het derde kwartaal van 2023¹ kwam het jaar-op-jaar veranderingspercentage van de kredieten die de ingezeten banken verstrekken aan in België gevestigde ondernemingen uit op 3,2 %, tegen 4,1 % in juni. Deze ontwikkeling vloeit hoofdzakelijk voort uit een vertraging, tijdens de twaalf voorgaande maanden, van de kredietverlening op korte termijn. Van juli tot september 2023 lag de seizoengezuiverde kredietverlening overigens € 1,1 miljard hoger dan de aflossingen, tegen € 1,4 miljard in het voorgaande kwartaal.

Bancaire kredieten¹ aan ondernemingen in België
Bancaire kredieten en conjuncturele evolutie

Netto trimestriële stromen² (in € miljard)

— Totaal van de kredieten (veranderingspercentages op jaarbasis)
— Synthetische conjunctuurcurve (afgevlakte indicator) (rechterschaal)

Bron: NBB (schema A en conjunctuurenquête).

¹ Toegekend door de ingezeten banken.

² Gezuiverd voor seizoeninvloeden.

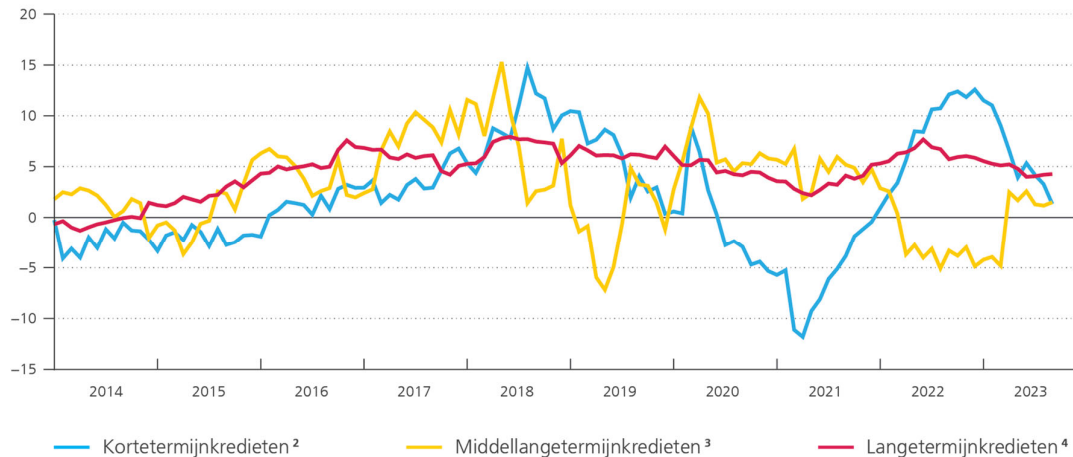
Voor de kortlopende kredieten (minder dan een jaar) beliep de jaar-op-jaar groei in het derde kwartaal van 2023 1,3 %, tegen 5,3 % eind juni. De groei van de leningen op middellange termijn (tussen een en vijf jaar) beliep 1,5 % (tegen 2,2 %). Het groeitempo van de kredieten op lange termijn (meer dan vijf jaar), ten slotte, bedroeg 4,3 % (tegen 4,0 % in het voorgaande kwartaal).

¹ De gegevens met betrekking tot het verloop van de kredietverlening door ingezeten banken aan niet-financiële vennootschappen in België worden nu opgesteld volgens de methodologie van het ESR 2010. Deze wijziging heeft geleid tot veranderingen in de kredietgegevens en tot een breuk in de gegevensreeks over de tussen november en december 2014 uitstaande bedragen.

Bancaire kredieten¹ aan ondernemingen in België

(veranderingspercentages op jaarbasis)

Opsplitsing naar looptijd van het krediet

Bron: NBB (schema A).

¹ Toegestaan door de ingezeten banken.

² Voor ten hoogste een jaar.

³ Voor meer dan een jaar en ten hoogste vijf jaar.

⁴ Voor meer dan vijf jaar.

Voor hun financiering kunnen de Belgische ondernemingen eveneens een beroep doen op **buitenlandse banken**². De kredietstromen vanuit de niet-ingezeten banken kunnen worden geanalyseerd aan de hand van de financiële rekeningen die de Bank opstelt op basis van de statistieken van de betalingsbalans^{3, 4}. Aan het einde van het tweede kwartaal van 2023 kwam de kredietverlening door de buitenlandse banken over het geheel genomen lager uit dan eind juni 2022. Over twaalf maanden beliepen de nettotransacties door de banken van het eurogebied (ongerekend België) -€ 0,3 miljard (voor een eind juni uitstaand totaalbedrag van € 24,1 miljard). De nettostromen van de door de andere buitenlandse banken verstrekte kredieten waren tijdens dezelfde periode eveneens negatief, ten belope van € -0,2 miljard (voor een uitstaand bedrag van € 14,3 miljard). Bijgevolg beliep het jaar-op-jaar veranderingspercentage van de bancaire kredietverlening, waarbij rekening wordt gehouden met alle (door binnen- en buitenlandse banken) aan Belgische ondernemingen verstrekte bankkredieten, 3,0 % in het tweede kwartaal van 2023, tegen 7,1 % in het voorgaande kwartaal.

In het eurogebied vertraagde de kredietverlening aan de ondernemingen op jaarbasis. In het derde kwartaal van 2023 bedroeg het jaar-op-jaar veranderingspercentage 0,2 %, tegen 2,4 % aan het einde van het voorgaande kwartaal. In de meeste lidstaten (behalve, met name, in Italië, Spanje, Ierland en Portugal) werden positieve groeicijfers opgetekend. In vergelijking met het gemiddelde in het eurogebied, bleef de kredietverstrekking dynamisch in Griekenland (4,7 %), Oostenrijk (4,3 %) en Frankrijk (3,1 %).

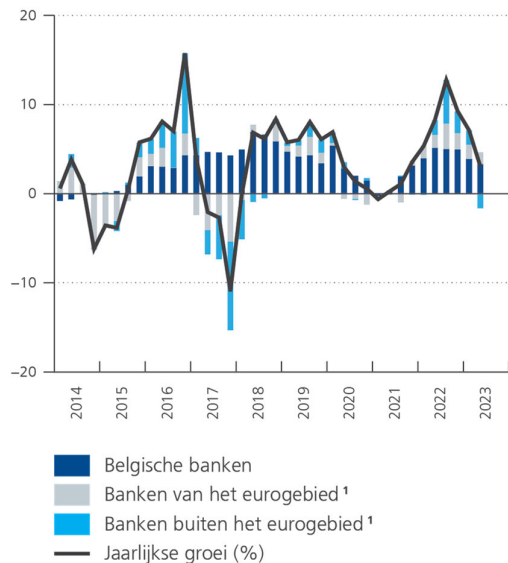
² Het begrip buitenlandse (of niet-ingezeten) bank berust op het concept van territorialiteit. Dochterondernemingen en bijkantoren van buitenlandse banken die beschikken over een vestiging in België, worden beschouwd als ingezeten banken. De kredietverlening door buitenlandse banken omvat dus alleen de kredietverstrekking door in het buitenland gevestigde instellingen.

³ In september 2017 werd de methodologie van de betalingsbalans voor de berekening van de internationale investeringspositie (IIP) gewijzigd. Terwijl vroeger inzake de kredietverlening uitsluitend de gegevens uit de bij de ondernemingen gevoerde enquêtes (gegevens over de 'overige investeringen' verzameld met die over de 'buitenlandse directe investeringen') werden gebruikt, zijn het nu de gegevens van de BIB die als basis dienen. Het betreft het aggregaat van de door buitenlandse banken aan hun centrale bank gerapporteerde cijfers, waarin de aan Belgische ingezetenen verstrekte leningen worden vermeld. Die bron is vollediger en leidt tot een opwaartse herziening van de buitenlandse bankkredieten aan niet-financiële ondernemingen. De cijfers werden vanaf 2014 aangepast op basis van die nieuwe methodologie.

⁴ Deze gegevens zijn later beschikbaar dan die over de kredietverlening door de ingezeten banken. Ze bestrijken momenteel een periode tot het tweede kwartaal van 2023.

Bancaire kredieten aan ondernemingen in België: geografische opsplitsing van de verstrekkers

(bijdrage aan de jaarlijkse groei; procentpunten, tenzij anders vermeld)

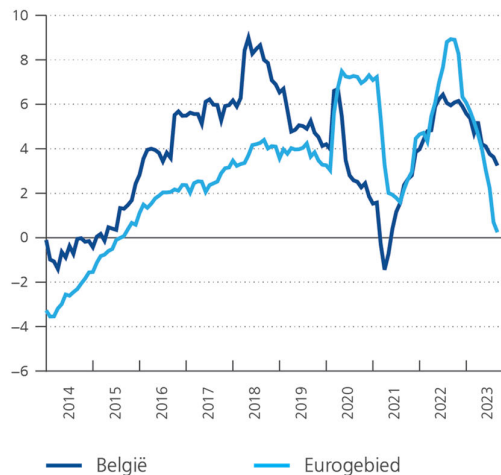

Bron: NBB (financiële rekeningen en schema A).

¹ In 2017 werd een methodologische wijziging ingevoerd voor de verzameling van gegevens over de kredietverlening door buitenlandse banken aan ingezeten ondernemingen. Die verandering werd toegepast op de gegevens vanaf 2014. Dit resulteerde in een reeksbreuk tussen het laatste kwartaal van 2013 en het eerste kwartaal van 2014.

Bancaire kredieten aan niet-financiële ondernemingen¹

(veranderingspercentages op jaarbasis)

Bronnen: ECB, NBB.

¹ Toegestaan door ingezeten banken, inclusief geëffectieerde kredieten.

De **statistieken van de Centrale voor kredieten aan ondernemingen**, die zowel betrekking hebben op de toegestane kredietlijnen als op de opgenomen kredieten bij de ingezeten banken, geven een beeld van het verloop van de kredietverlening, niet alleen **op basis van de grootte⁵ van de kredietnemende ondernemingen**, maar ook in **hun bedrijfstak** en in het **gewest** waar hun maatschappelijke zetel is gevestigd.

De NBB analyseert momenteel de mogelijkheid om een nieuw systeem uit te werken voor de berekening van statistieken over de kredieten aan ondernemingen die worden opgesteld naar hun omvang, hun activiteit en het gewest waar ze deze uitoefenen, op basis van de gedetailleerde gegevens van het Register van kredieten aan ondernemingen (RKO). Die statistieken zouden die van de Centrale voor kredieten aan ondernemingen vervangen, die niet meer wordt aangevuld en waarvan de reeksen eindigen in november 2021. Momenteel worden de haalbaarheid en de gegevenskwaliteit geanalyseerd. In de tussentijd zal er geen tussentijdse raming beschikbaar zijn.

⁵ Sinds eind 2016 is de classificatie van de Kredietcentrale aangepast aan de grootte van de ondernemingen om in overeenstemming te zijn met de Europese Richtlijn 2013/34/EU, die tot doel heeft de aan de ondernemingen gevraagde financiële gegevens te harmoniseren, en de formaliteiten voor de zeer kleine ondernemingen te verlichten. De omzetting van die richtlijn impliceerde met name de toevoeging van een nieuwe categorie van ondernemingsgrootte, namelijk die van de micro-ondernemingen. Het gaat om ondernemingen die noch een moederonderneming noch een dochteronderneming zijn en niet meer dan een van de volgende criteria overschrijden: 10 VTE werknemers, een jaaromzet van € 700 000 en een balanstotaal van € 350 000. De reeks van de micro-ondernemingen wordt in deze toelichting voortaan toegevoegd aan die van de kleine, middelgrote en grote ondernemingen. De richtlijn heeft overigens ook een impact gehad op de drempels die de grootte van de andere ondernemingen bepalen. Zo worden als klein beschouwd de ondernemingen die een verkort model van jaarrekening hebben neergelegd en die niet meer dan een van de volgende drempels overschrijden: een personeelsbestand van 50 VTE, een omzet van € 9 000 000 en een balanstotaal van € 4 500 000. De ondernemingen die een volledig model van jaarrekening hebben neergelegd, worden beschouwd als middelgrote ondernemingen indien ze niet meer dan een van diezelfde drempels overschrijden, of als grote ondernemingen indien ze er minstens twee overschrijden of beursgenoteerd zijn. Ten slotte worden ook ondernemingen met een omzet van € 45 000 000 of meer gedurende twee opeenvolgende boekjaren, of met een omzet van € 100 000 000 of meer gedurende één boekjaar als grote ondernemingen beschouwd, of ook, in het geval van ondernemingen zonder omzet zoals holdings, die met een balanstotaal van € 200 000 000 of meer.

2. Rentetarieven

De rentetarieven die de Belgische banken en de banken van het eurogebied op nieuwe bedrijfskredieten toepassen, zijn een van de voornaamste determinanten van de kredietkosten voor niet-financiële vennootschappen. Ze worden verzameld via de **MIR-enquête** (zie <https://www.nbb.be/nl/statistieken/financiële-instellingen/aangiften-onegate/rente-enquete-domein-mir>).

In het derde kwartaal van 2023 verhoogde de ECB haar beleidsrente tweemaal: op 2 augustus en op 20 september, telkens met 25 basispunten. Bijgevolg is de centrale beleidsrente sindsdien op 4,50 % vastgelegd, terwijl de rente op de marginale beleningsfaciliteit 4,75 % bedraagt. De rente op de depositofaciliteit, ten slotte, steeg tot 4,00 %. Als gevolg van deze opeenvolgende verhogingen namen de korte referentietarieven op de geldmarkt toe ten opzichte van het tweede kwartaal van 2023. De driemaands OIS-rente⁶ kwam eind september 2023 uit op 4,01 % (tegen 3,67 % eind juni). De langetermijnrentes zijn ook gestegen tussen het begin en het einde van het kwartaal. Het rendement op Belgische vijfjaars overheidsobligaties steeg met 26 basispunten, tot 3,15 % eind september 2023 (tegen 2,89 % eind juni). Voor de overheidsleningen op tien jaar bedroeg dat rendement eind juni 3,42 %, tegen 3,00 % aan het einde van het voorgaande kwartaal.

De rentetarieven op nieuwe bankkredieten in België namen over het algemeen toe tussen juli en september. De rente op kortlopende kredieten (met een variabele rente en een looptijd van minder dan een jaar) met een waarde van minder dan € 1 miljoen beliep 5,49 % (+42 basispunten ten opzichte van eind juni). De rente op kortlopende leningen van meer dan € 1 miljoen beliep 5,38 % (+35 basispunten), terwijl de kosten voor kredieten op middellange termijn (met een rentevaste periode van één tot vijf jaar en een leenbedrag van minder dan € 1 miljoen) tussen eind juni en eind september 2023 met 24 basispunten opliepen, tot 4,91 %. Het tarief voor langlopende leningen (met een rentevaste periode van meer dan vijf jaar en een bedrag van minder dan € 1 miljoen), ten slotte, nam in het tweede kwartaal met 22 basispunten toe, tot 4,21 %. De indicatieve marge van de banken op nieuwe kredieten (benaderd aan de hand van de verschillen tussen de rente op kredieten aan ondernemingen en de OIS-rente⁷ op respectievelijk één, drie of zeven jaar) nam in vergelijking met het einde van het tweede kwartaal toe voor alle kredietlooptijden, behalve voor de lange termijn. Die marge werd voor respectievelijk de middellange en de lange termijn geraamd op 153 en 109 basispunten in september (tegen 139 en 109 in juni). De geraamde marge voor de leningen op korte termijn⁸ beliep 146 basispunten (+22 basispunten).

In het eurogebied is de rente op de nieuwe bankkredieten in alle categorieën gestegen. Het tarief voor kortlopende leningen met een waarde van minder dan € 1 miljoen liep met 34 basispunten op, tot 5,52 %. Het tarief op kortlopende kredieten met een waarde van meer dan € 1 miljoen steeg met 27 basispunten, tot 5,02 %, terwijl het banktarief voor kredieten op lange termijn met een waarde van minder dan € 1 miljoen op 4,42 % uitkwam (+25 basispunten).

⁶ Rente op de daggeldrenteswaps (overnight indexed swap – OIS). Het gaat om de rente op de leningen aan banken met een zeer gunstige rating (*prime banks*).

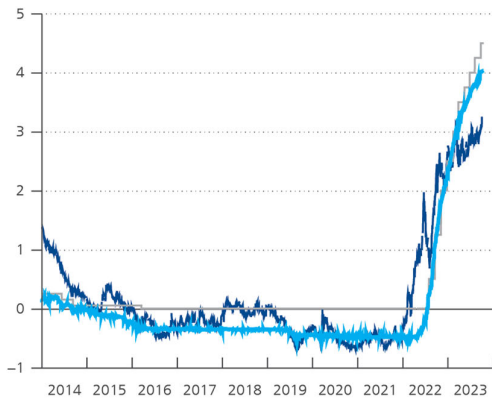
⁷ De rente op kortlopende bankkredieten werd vergeleken met de eenjaars OIS, de kredieten op middellange termijn met de driejaars OIS en de langlopende kredieten met de zevenjaars OIS.

⁸ De indicatieve marge op de kortetermijnkredieten is een gewogen gemiddelde van de marges op de kortetermijnkredieten van meer en minder dan € 1 miljoen. De weging wordt berekend op basis van een afgevlakt gemiddelde over twaalf maanden van de brutokredietstromen (MIR-gegevens).

Rentetarieven op de geld- en kapitaalmarkten, tarieven op bankkredieten en marges

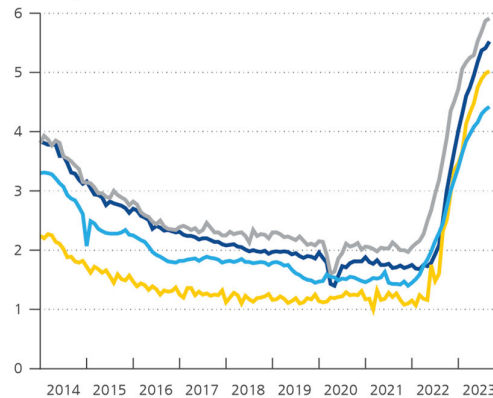
(in %)

Rente op de geld- en kapitaalmarkten

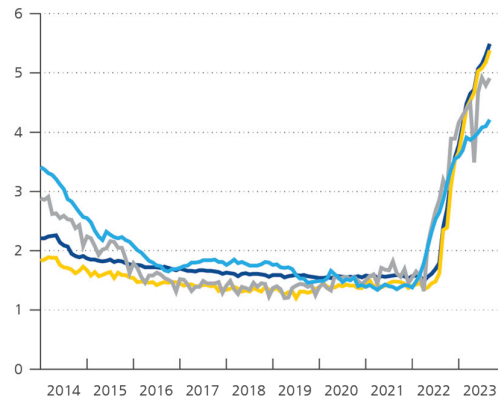
— Vijfjaars OLO's
— Leidinggevende basisrente van de ECB
— Driemaands OIS

Rente op nieuwe kredieten aan ondernemingen
Eurogebied

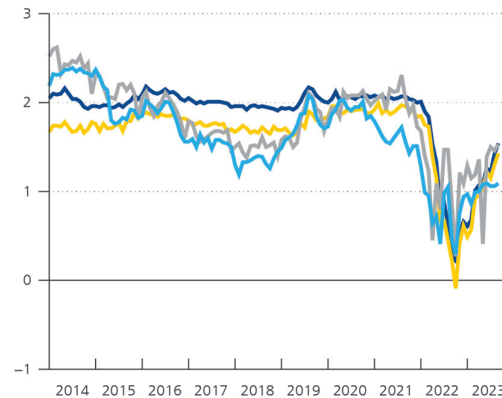
— Kredieten met variabele rente < 1 jaar, < € 1 mln.
— Kredieten met variabele rente < 1 jaar, > € 1 mln.
— Kredieten met vaste rente 1-5 jaar, < € 1 mln.
— Kredieten met vaste rente > 5 jaar, < € 1 mln.

Rente op nieuwe kredieten aan ondernemingen
België

— Kredieten met variabele rente < 1 jaar, < € 1 mln.
— Kredieten met variabele rente < 1 jaar, > € 1 mln.
— Kredieten met vaste rente 1-5 jaar, < € 1 mln.
— Kredieten met vaste rente > 5 jaar, < € 1 mln.

Bancaire marges
België

— Kredieten met variabele rente < 1 jaar, < € 1 mln.¹
— Kredieten met variabele rente < 1 jaar, > € 1 mln.¹
— Kredieten met vaste rente 1-5 jaar, < € 1 mln.²
— Kredieten met vaste rente > 5 jaar, < € 1 mln.³

Bronnen: ECB, Refinitiv, NBB (MIR-enquête).

¹ Ten opzichte van de OIS op 1 jaar.

² Ten opzichte van de OIS op 3 jaar.

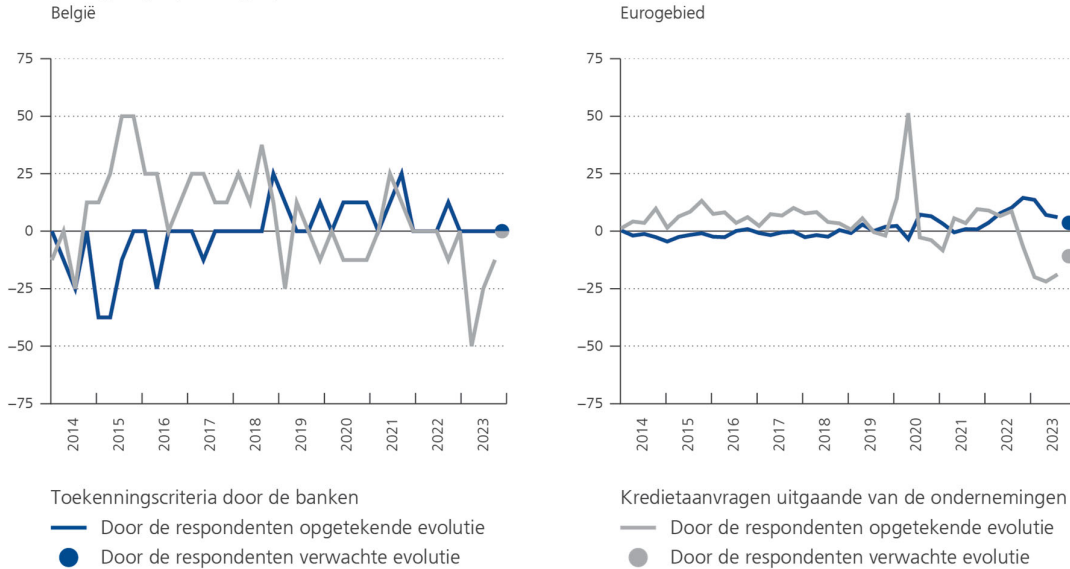
³ Ten opzichte van de OIS op 7 jaar.

3. Enquêtes naar de kredietvoorwaarden

De enquête van het Eurosysteem naar de bancaire kredietverlening (zie http://www.nbb.be/doc/DQ/BLS/nl/BLS_home.htm) verschaft kwalitatieve informatie over het verloop van de toekenningsvoorwaarden van en de vraag naar bankkredieten, alsook over de factoren die aan deze ontwikkelingen ten grondslag liggen.

Kredietstandaarden van en vraag naar bedrijfskredieten: globale beoordeling door de banken

(netto gewogen percentages¹)

Bronnen: ECB, NBB (enquête van het Eurosysteem naar de bancaire kredietverlening).
¹ Een positief (negatief) percentage komt overeen met een verstrakking (versoepeling) van de kredietvoorwaarden of met een toename (afname) van de kredietvraag.

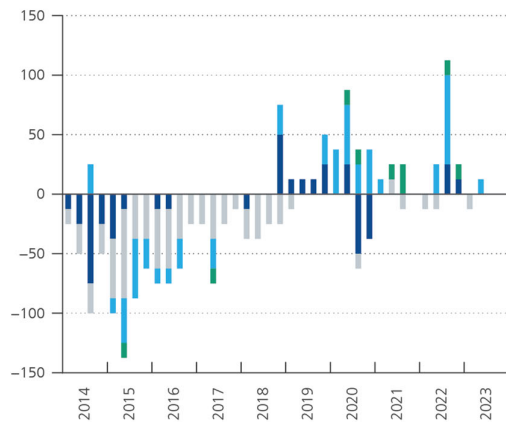
In het derde kwartaal van 2023 wijzen de antwoorden van de vier bij deze enquête bevroegde Belgische grootbanken op een handhaving van hun kredietverleningscriteria voor de ondernemingen, zowel voor de grote ondernemingen als voor de kmo's. De risicoperceptie van de banken had geen invloed meer op de kredietverleningsvoorwaarden.

In het eurogebied maakten de banken over het algemeen gewag van minder gunstige kredietvoorwaarden dan tijdens het voorgaande kwartaal. Deze verscherping werd vooral gedreven door een toegenomen risicoperceptie en een verlaagde risicotolerantie. De banken van de grote landen (Italië, Spanje, Duitsland, Frankrijk) hebben allemaal, in verschillende mate, hun toekenningscriteria voor kredieten aangescherpt.

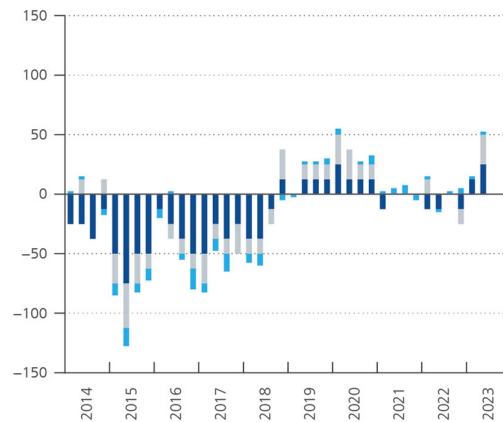
Kredietvoorwaarden van bedrijfskredieten in België : voornaamste verklarende factoren en aangewende toekenningscriteria

(netto gewogen percentages ¹)

Voornaamste verklarende factoren

Voornaamste toekenningscriteria

- Financieringskosten en balansbeperkingen
- Concurrentiedruk
- Risicoperceptie
- Risicotolerantie

- Marges op de standaardkredieten
- Marges op de meest risicovolle kredieten
- Andere toekenningscriteria (gemiddelde)

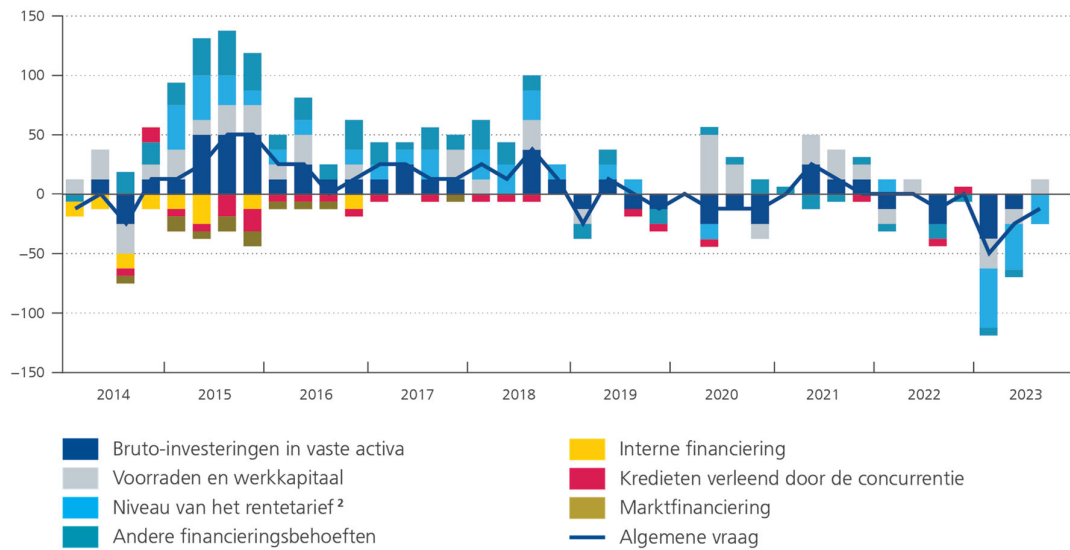
Bronnen: ECB, NBB (enquête van het Eurosysteem naar de bancaire kredietverlening).

¹ Een positief (negatief) percentage komt overeen met een factor die heeft bijgedragen tot een verstrakking (versoepeling) van de kredietvoorwaarden of met een criterium waarin die verstrakking (versoepeling) tot uiting is gekomen.

De marges bleven tijdens het derde kwartaal van 2023 ongewijzigd in België. De andere niet-monetaire determinanten veranderden evenmin. Al met al verwachten de Belgische banken voor het laatste kwartaal van 2023 dat hun kredietverleningscriteria stabiel zullen blijven, terwijl die van het eurogebied hun criteria opnieuw zouden aanscherpen.

In België deelden de banken bovendien mee dat de kredietvraag in het derde kwartaal van 2023 afnam. Deze daling werd toegeschreven aan het algemene rentepeil, terwijl de financieringsbehoeften voor het beheer van de voorraden en het bedrijfskapitaal een opwaartse invloed zouden hebben uitgeoefend. Voor het vierde kwartaal verwachten de kredietinstellingen een stabilisatie van de vraag naar leningen vanwege de ondernemingen.

Vraag naar bedrijfskredieten in België: voornaamste verklarende factoren
(netto gewogen percentages¹)

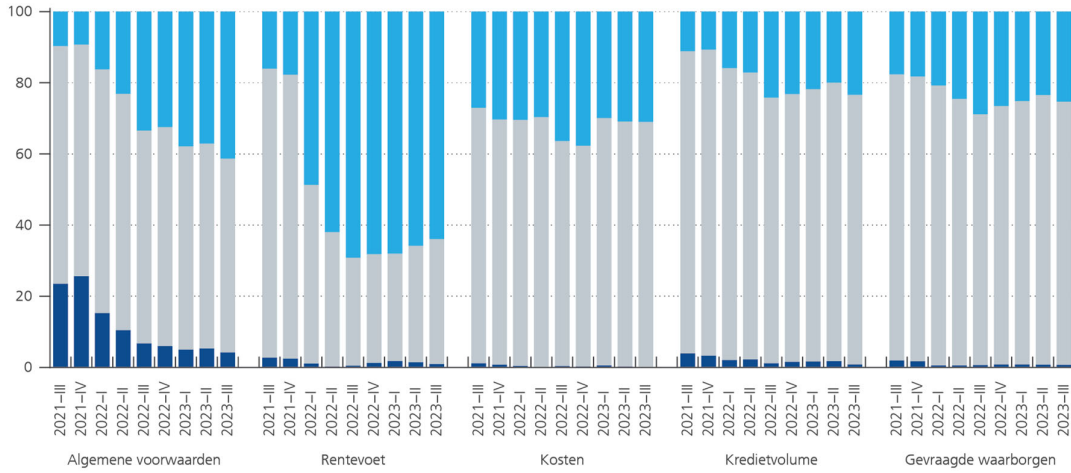
Bronnen: ECB, NBB (enquête van het Eurosysteem naar de bancaire kredietverlening).

¹ Een positief (negatief) percentage komt overeen met een factor die heeft bijgedragen tot een toename (een afname) van de vraag naar kredieten.

² Deze factor werd aan de enquête toegevoegd in het eerste kwartaal van 2015.

De banken van het eurogebied wezen op een uitgesproken daling van de vraag naar kredieten in het derde kwartaal van 2023. De banken meldden een aanzienlijke negatieve bijdrage van het algemene rentepeil op de vraag naar leningen vanuit de ondernemingen. Ook de lagere financieringsbehoeften voor investeringen in vaste activa drukten deze vraag. De kredietinstellingen uit het eurogebied verwachten voor het laatste kwartaal van 2023 opnieuw een daling van de vraag naar krediet; deze daling zou echter minder sterk zijn dan in het derde kwartaal.

Beoordeling van de kredietvoorwaarden door de ondernemingen:
Algemene resultaten

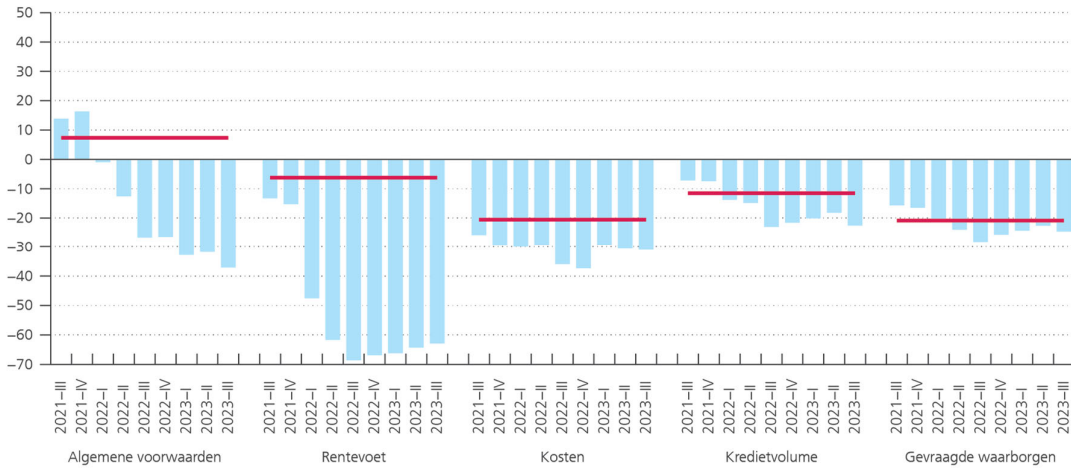

Op het moment van de enquête waren de voorwaarden:

- Ongunstig
- Neutraal
- Gunstig

Gedurende het kwartaal vóór de enquête is de specifieke voorwaarde:

- Verslechterd
- Onveranderd
- Verbeterd

■ Saldo ¹ — Langetermijngemiddelde

Bron : NBB (trimestriële enquête naar de kredietvoorwaarden).

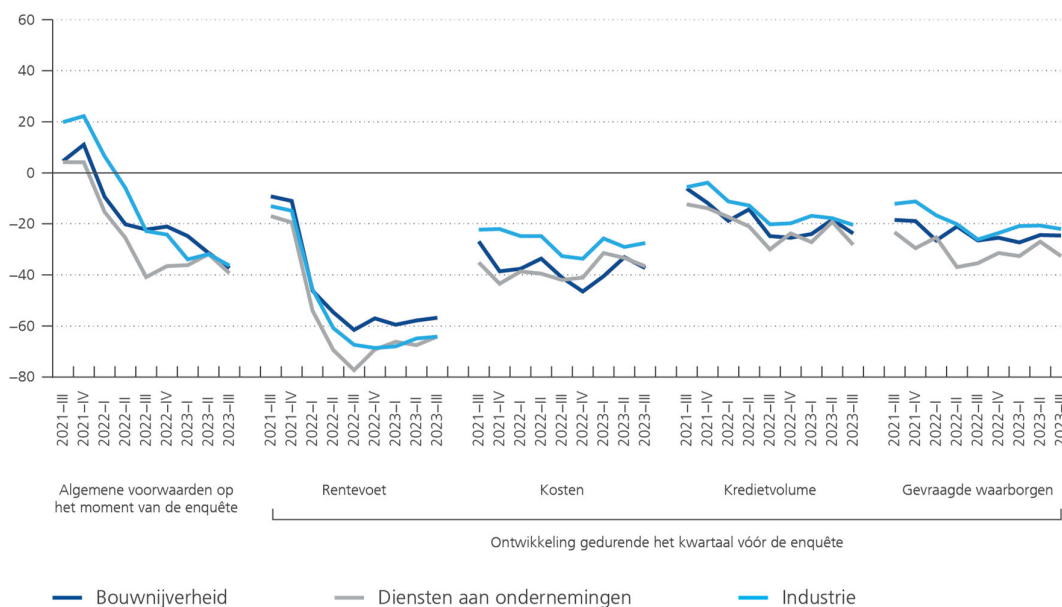
¹ Saldo van de antwoordpercentages gunstig/verbeterd (+) en ongunstig/verslechterd (-).

Uit de **enquête die de Bank⁹** in oktober 2023 organiseerde, blijkt dat de perceptie van de **bedrijfsleiders** over de algemene toekenningsvoorwaarden voor bankkrediet relatief verslechterd is ten opzichte van juli. Van de ondernemingen uit de verwerkende nijverheid, de bouwnijverheid en de diensten aan ondernemingen beschouwde 4,2 % de toekenningsvoorwaarden voor nieuwe bankkredieten als gunstig, terwijl 41,3 % van hen ze ongunstig achtte. In totaal kwam het nettosaldo van de antwoorden van de bedrijfsleiders op -37,1 % uit, tegen -31,8 % in het voorgaande kwartaal. De tevredenheid met de kredietvoorwaarden op het ogenblik van de enquête daalde in de drie ondervraagde bedrijfstakken (bouwnijverheid, diensten aan ondernemingen en industrie).

De algemene tevredenheid over het renteverloop gedurende het derde kwartaal van 2023, gemeten aan de hand van het saldo van de positieve en negatieve beoordelingen, bleef duidelijk negatief, in vergelijkbare mate als in het voorgaande kwartaal. De tevredenheid bedroeg -62,9 %, tegen -64,3 % in juli. Voor de niet-monetaire kredietverleningscriteria maakten de bedrijfsleiders, met betrekking tot de extra kosten, al met al gewag van een stabilisatie ten opzichte van het voorgaande kwartaal. Daarentegen werd een lichte verslechtering opgetekend voor het kredietvolume en de gevraagde waarborgen.

Tot slot wijzen de resultaten van de enquête voor het derde kwartaal van 2023 erop dat de antwoordsaldi van de bedrijfsleiders voor alle onderzochte variabelen onder het historisch gemiddelde liggen.

Beoordeling van de kredietvoorwaarden door de ondernemingen:
Opsplitsing naar bedrijfstak
(nettopercentages¹)

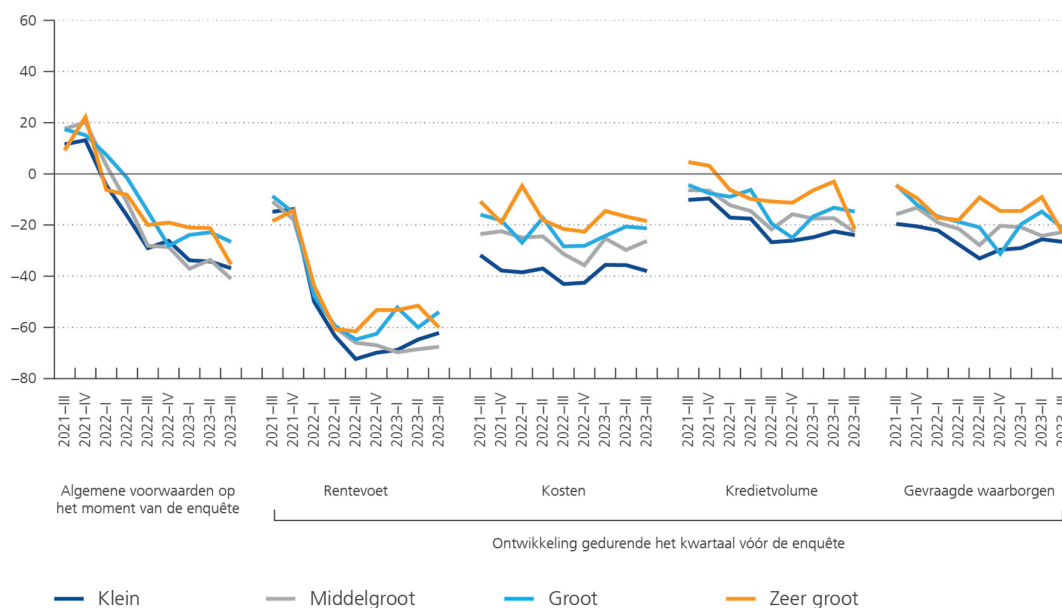

Bron : NBB (trimestriële enquête naar de kredietvoorwaarden).
¹ Saldi van de antwoordpercentages gunstig/verbeterd (+) en ongunstig/verslechterd (-).

⁹ In deze enquête wordt de ondernemingen verzocht twee vragen te beantwoorden. De eerste vraag betreft de kredietvoorwaarden **op het ogenblik van de enquête** ('Lijken de voorwaarden om bij de banken krediet op te nemen u momenteel gunstig, neutraal of ongunstig? '). In de toelichting worden de antwoorden op die vraag behandeld onder de titel 'Algemene voorwaarden'. De tweede vraag gaat over de **tijdens het kwartaal vóór de enquête vastgestelde ontwikkelingen** (verbetering, stabilisatie of verslechtering van de voorwaarden), en de antwoorden worden uitgesplitst volgens specifieke criteria (rentetarieven, andere bankkosten, kredietvolume, gevraagde waarborgen). De antwoorden op die vraag worden criterium per criterium toegelicht.

In de enquête van oktober verslechterde de tevredenheid over de kredietvoorwaarden ongeacht de ondernemingsgrootte, en meer uitgesproken voor de grootste bedrijven. In oktober 2023 beliep het saldo van de beoordelingen van de kredietvoorwaarden -36,9 % voor de kleine ondernemingen, -41,0 % voor de middelgrote ondernemingen, -26,6 % voor de grote ondernemingen en -35,4 % voor de zeer grote ondernemingen (tegen -21,2 % in juli voor die laatste categorie).

**Beoordeling van de kredietvoorwaarden door de ondernemingen:
Opsplitsing naar grootte van de onderneming¹**
(nettopercentages²)

Bron: NBB (trimestriële enquête naar de kredietvoorwaarden).

¹ Klein = 1-49 werknemers; middelgroot = 50-249 werknemers; groot = 250-499 werknemers; zeer groot = 500 werknemers of meer.

² Saldi van de antwoordpercentages gunstig/verbeterd (+) en ongunstig/verslechterd (-).

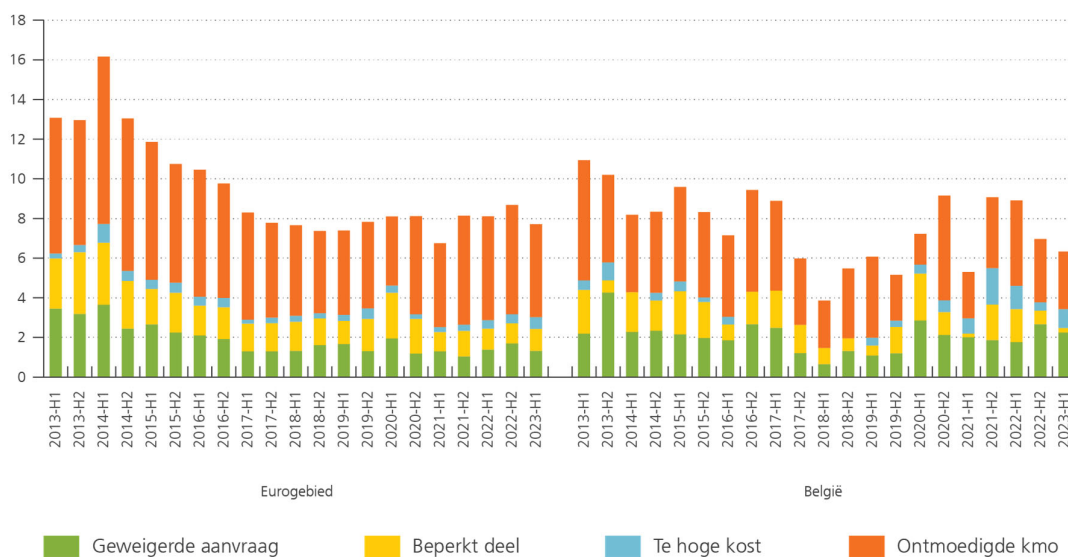
De SAFE-enquête, waarin de ondernemingen en vooral de kmo's uit het eurogebied worden ondervraagd over hun toegang tot verschillende financieringsbronnen, levert extra informatie op. De laatste ronde van deze enquête, die tussen 4 september en 18 oktober 2023 werd gehouden, heeft betrekking op de periode van april tot september 2023. De voornaamste resultaten over de bankfinanciering in België en het eurogebied zijn als volgt.

De Belgische kmo's maakten gewag van een algemene afname van de belemmeringen voor bankfinanciering tijdens die periode. Ook in het eurogebied zijn die belemmeringen afgenomen. In België, waar het aandeel van de ondernemingen waarvan een krediet werd afgewezen bij de voorgaande enquêteronde was toegenomen (van 1,8 tot 2,7 %), is dat criterium opnieuw gedaald (2,3 % in oktober). Voor de andere dimensies (namelijk de bedrijven die slechts een beperkt gedeelte van het gevraagde krediet ontvingen of die geen aanvraag indienden uit vrees voor een afwijzing), liep het percentage van de betrokken kmo's tussen april en september 2023 terug ten opzichte van de voorgaande zes maanden. Het percentage ondernemingen die de kosten van de lening te hoog achtten, is daarentegen gestegen. In totaal ondervonden 6,3 % van de kmo's belemmeringen bij de toegang tot bankfinanciering in België (tegen 7,0 % voorheen); in het eurogebied bedroeg dat percentage 7,7 % (tegen 8,7 % voorheen). Tot slot blijft, net als bij voorgaande enquêterondes, het percentage kmo's dat meedeelt ontmoedigd te zijn, wat betekent dat ze uit vrees voor een afwijzing ervan afzagen een bankkrediet aan te vragen, groter dan voor de andere categorieën. Hun aandeel bedroeg 4,7 % in het eurogebied en 2,9 % in België, of in beide gevallen een daling ten opzichte van de enquête in april.

De kmo's van het eurogebied schatten de beschikbaarheid van bankkrediet bovendien opnieuw slechter in, en dit in ruimere mate dan tijdens de voorgaande periode (-11,1 % tegen -7,6 %). Ook in België bleef het nettosaldo van de antwoorden negatief, op -13,2 % (tegen -8,9 % bij de voorgaande enquête). Tot slot bleven de kmo's pessimistisch over de toekomstige beschikbaarheid van bankkrediet: het nettosaldo van de antwoorden op die vraag kwam uit op -22,8 % in België (tegen -15,2 %) en op -19,5 % in het eurogebied (tegen -19,0 %). De context voor die vooruitzichten is nog steeds gemengd: enerzijds wordt een stijging van de omzet verwacht, maar anderzijds ook een verdere daling van de winst. Een aanzienlijk deel van de kmo's (nettosaldo van -17 % in België en -18 % in het eurogebied) verklaart dat hun winst stukt, voornamelijk als gevolg van een toename van de arbeidskosten en de stijging van de kosten voor materiaal en energie.

Belemmeringen voor de toegang tot bancaire financiering voor de kmo's ^{1,2}

(tijdens de zes maanden vóór de enquête; percentages van de respondenten)

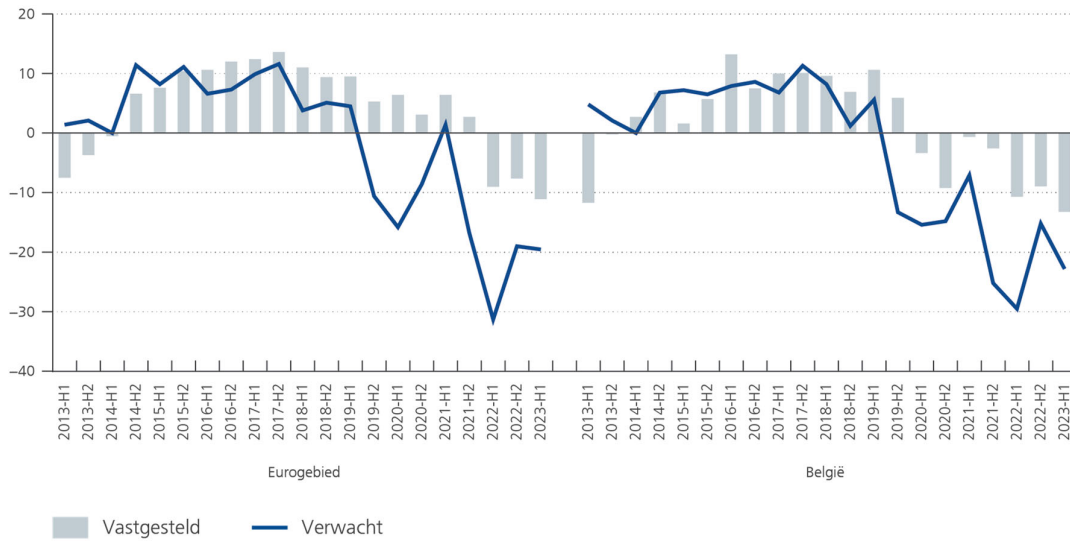

Bron: ECB (SAFE-enquête).

¹ Minder dan 250 werknemers.

² Aandeel van de ondernemingen dat geen bankkrediet heeft aangevraagd uit angst voor een weigering, dat een aanvraag heeft ingediend maar slechts een beperkt deel van de kredietaanvraag heeft gekregen, dat het krediet heeft geweigerd omdat de kosten te hoog zijn, of dat geen krediet heeft gekregen.

Verandering in de vastgestelde en verwachte beschikbaarheid van bankkrediet voor de kmo's
(tijdens de zes maanden vóór of na de enquête; nettoprocentages van de respondenten ¹)

Bron: ECB (SAFE-enquête).

¹ Een positief/negatief percentage wijst op een verbetering/verslechtering.